

Lindenberg å og dens gamle forløb ved Sejlflod

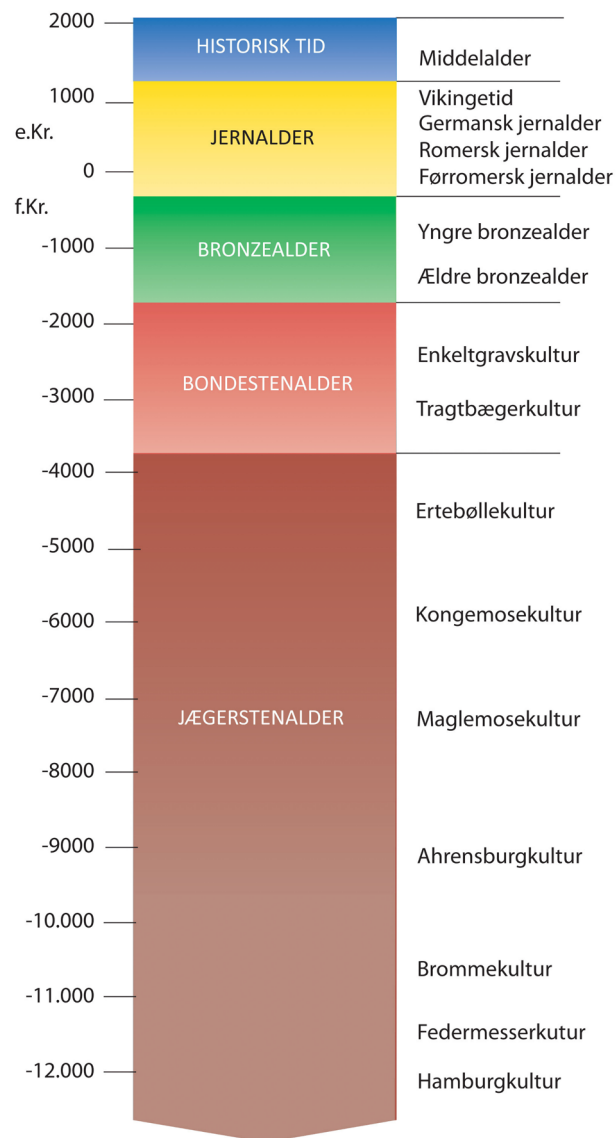
Arkæolog Christian Vrængmose Jensen

Nordjyske
Museer
Vi giver historien liv

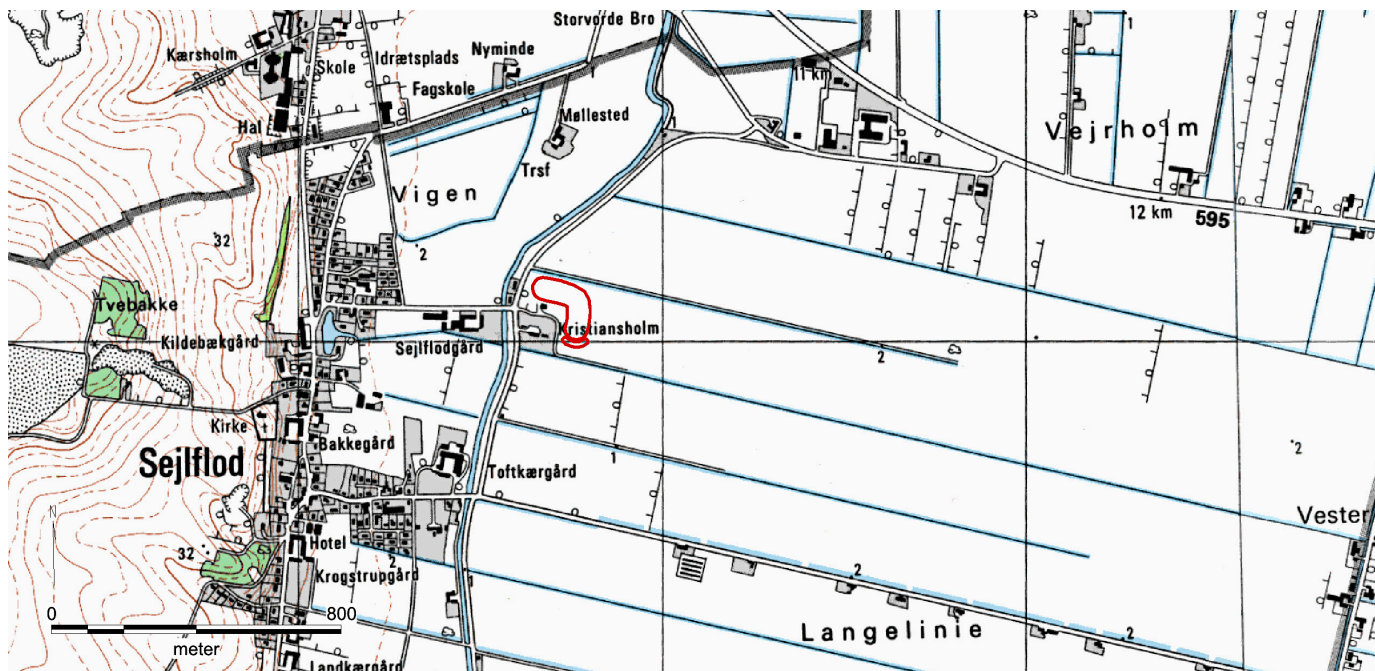
Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Undersøgelsens baggrund	3
Lokalområdet i oldtiden	4
Undersøgelsens resultater	4
Sammenfatning og perspektivering	5
Hvis du vil vide mere	5

Indledning

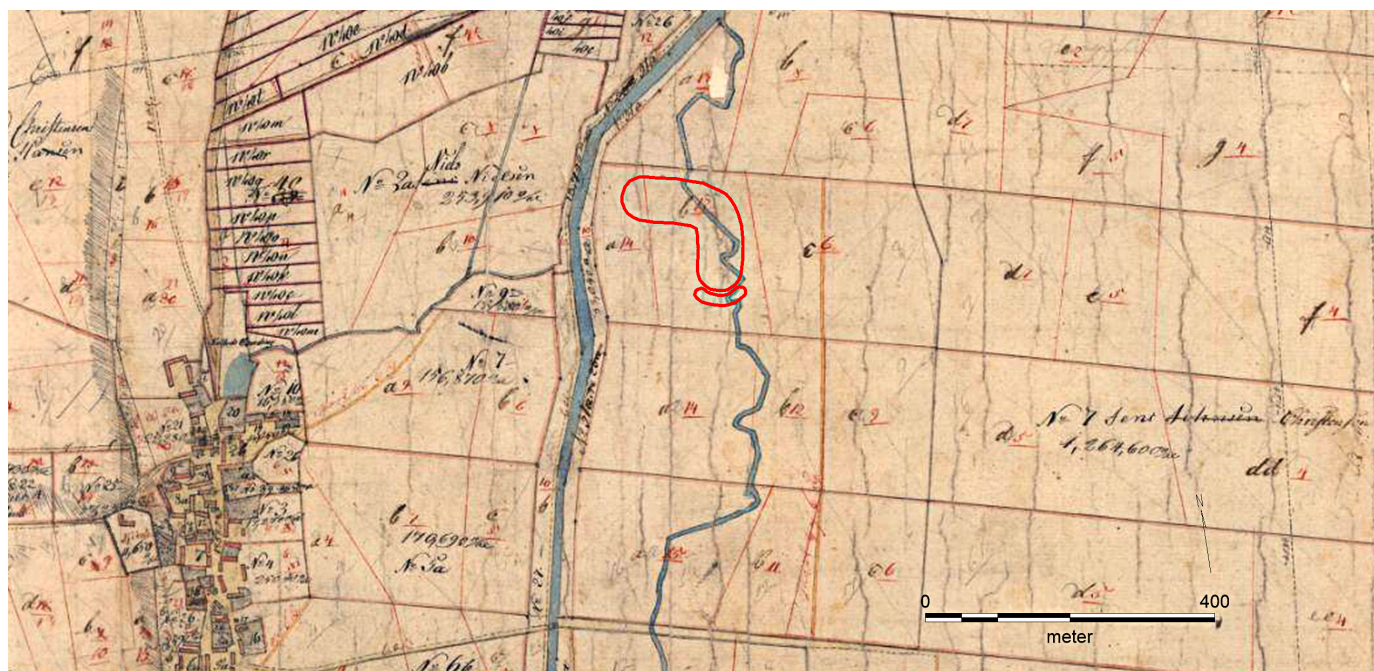
Denne kulturhistoriske rapport omhandler Nordjyske Museers arkæologiske overvågning ved ejendommen Kristiansholm ved Sejflod. Overvågningen blev udført i juni 2022 i forbindelse med etablering af et minivådområde. Den resulterede i fundet af et tidligere leje for Lindenberg å.

Placeringen af det overvågede minivådområde angivet med rød polygon.
Kort: 4 cm kort (1980-2001).

Undersøgelsens baggrund

Undersøgelsen blev udført i forbindelse med etableringen af et minivådområde på 1,47 ha i den vestlige ende af matrikel 9k, Sejflod By. De østlige, omtrent 0,59 ha af minivådområdet er sammenfaldende med et gammelt, fossilt åleje fra Lindenberg Å. Det ses angivet på matrikelkort fra 1813 og anes desuden på de høje målebordsblade fra 1842-1899. I dag ses det ældre forløb i terrænet og på luftfoto som en våd eller vandfyldt lavning i markerne. Det vurderedes at udgravningen til det 1,05 m dybe minivådområde ville berøre og ødelægge eventuelle, skjulte fortidsminder i eller ved det gamle åleje.

Minivådområdet angivet med rød polygon på matrikelkort (O1-kort) for Sejflod Sogns jorder 1813.

Lokalområdet i oldtiden

Minivådområdet skal ligge ved Sejlflod-landsbyen, der er sidste bebyggelse ved Lindensborg å før dennes udløb i Limfjorden. Sejlflod har en romansk kirke fra tidlig middelalder, mens der er fundet omfattende bebyggelsesspor fra jernalderen på bakkedraget vest derfor. Det må således antages, at åen har spillet en rolle for denne bebyggelse allerede i jernalder/vikingetid. Eventuelle spor efter bebyggelsens aktiviteter ved åen må skulle eftersøges i arealer som det her aktuelle. Der tænkes her på træbyggede konstruktioner såsom broer, bolværker og anløbsbroer. Landsbyen ved åens udløb må ligeledes være et oplagt sted at eftersøge spor efter forskellige tiders skibs- og bådebyggeri. Det må eksempelvis være utænkeligt, at åen ikke har spillet en rolle i den tidlige middelalders ledningssystem og også i den tidligere søkrigsmagt i vikingetiden. Hertil kan føjes, at åen naturligt er blevet benyttet til vandmølle drift. Kun godt 100 m nord for minivådområdet har der været vandmølle i 1700-tallet. Mølle driften ved åen må forventes at have en langt ældre historie, der kan gå tilbage til mindst den ældre middelalder i 1100-tallet.

Lindensborg å har tidligere haft en stor betydning som vandvej, hvilket ses ved flere forhold. I dag er åens nedre løb omlagt og kanaliseret i den såkaldte Gudumlund Kanal, et arbejde, der påbegyndtes i slutningen af 1700-tallet i forbindelse med udviklingen af et industriområde ved Gudumholm. Stednavne som Sejlflod samt Skibsted og Snekkens dal længere oppe i å-systemet antyder dens vigtighed allerede i jernalder/vikingetid. Her for taler også fundet af et 180 cm højt anker (Sted- og lok.nr. 120111-18, se nedenstående afsnit 'Hvis du vil vide mere') kun et par hundrede meter syd for minivådområdet. Ankeret er af samme type, dog lidt større, som der kendes fra vikingeskibsfundene i Ladby på Fyn og fra Oseberg i Norge. Desuden er der fundet en stridsøkse fra vikingetid (Sted- og lok.nr. 120307-7) knap 6 km længere opstrøms (sydligere) i åens ældre forløb ved det gamle vadested "Olgasted". Fortsættes længere op ad dette til passeringen ved Nørre Kongerslev kan der tilføjes fundet af to stammebåde (Sted- og lok.nr. 120103-7 og 120307-9) foruden fundet af regulære skibsdele (Sted- og lok.nr. 120307- 11). Skibsdelenene og mindst den ene af stammebådene er ligesom økse-fundet dateret til vikingetid.

Undersøgelsens resultater

Det gamle å-leje fra før kanaliseringen af Lindensborg Å blev som ventet fundet i overvågningsområdet. Det stod tydeligt som et mørkt fyldskifte mod det omgivende, lyse, marine sand. Ålejet havde et snoet forløb med en meget uens bredde på op til mere end 36 m. Eftersom ålejet allerede udgjorde markens laveste punkt, nåede udgravningen kun højst ca. 0,5 m ned i dette, hvoraf den øverste del udgjordes af pløjelaget. Hele det mørke åleje blev detektorafsøgt, hvorved der blev fundet utallige jern- og andre metalgenstande fra 1900-tallet og måske 1800-tallet såsom blikdåser, søm, ølkapler, hestesko, jagtpatroner mm. Desuden fandtes utallige genstande af andre materialer og fra samme periode såsom teglstumper, porcelæn og rudeglas. Ingen af genstandene blev hjemtaget til museet. Det var således tydeligt, at der gennem de senere par århundreder er blevet tilført meget materiale, sikkert i et forsøg på at planere og hæve terrænet i det sløjfede og delvist våde åleje. Minivådområdets trods alt beskedne dybde gjorde, at udgravningen ikke nåede ned under dette planeringsaffald. Der blev således ikke fundet genstande eller anlæg fra middelalderen eller ældre tider. Sådanne kan dog fortsat gemme sig under bundniveauet for det etablerede minivådområde og den moderne opfyldning.

Sammenfatning og perspektivering

Der blev ikke fundet fortidsminder i den overvågede, øverste del af det gamle åleje. Det vurderes, at der fortsat kan gemme sig skjulte fortidsminder i et dybere niveau end det etablerede minivådområde. Hvis der opstår fremtidige planer om gravning i det fossile åleje, bør planerne vurderes i en arkæologisk sammenhæng.

Hvis du vil vide mere

Der kan læses mere om områdets fortidsminder i Slots- & Kulturstyrelsens fortidsmindedatabase 'Fund og Fortidsminder': <https://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/>. De i teksten refererede 'Sted- og lok.nr.' stammer fra denne database.

Det færdige minivådområde set fra drone. Et gammelt leje for Lindenberg å ses som et mørkt, snoet forløb i vådområdets lyse bassiner. Set mod vest med Sejlfod og Sejlfod kirke baggrunden.

Udgravningsdata

Kristiansholm ved Sejlflod

- Nordjyske Museer jnr. 7021
- Udgravningsperiode: 7. – 22. juni 2022
- Fund & Fortidsminder: 120111-25.
- Slots- og Kulturstyrelsen jnr. 22/01255.
- Bygherre: Privat lodsejer.
- Undersøgt areal: 0,59 ha.
- Deltagere i udgravningen:
 - Museumsinspektør Christian Vrængmose Jensen
 - Museumsinspektør Thomas Rune Knudsen
- Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Aalborg Historiske Museum, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg